

**Наставно-научном већу Факултета политичких наука
Универзитета у Београду**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 26. 05. 2015. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације мр Светислава Лутовца под насловом „Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку”, у саставу: проф. др Миленко Крећа, проф. др Драган Симеуновић, ментор и доц. др Ивана Дамњановић.

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Кандидат Светислав Лутовац је рођен 16. јуна 1962. у Беранама, Република Црна Гора. Завршио је основну и средњу школу у Беранама, потом Вишу школу унутрашњих послова у Београду и Факултет цивилне одбране Универзитета у Београду. Завршио је са одличном оценом специјалистичке студије „Тероризам и организовани криминал“ 2005. године на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, а потом и магистрирао на истом факултету 2013. године на смеру „Политичка теорија и методологија“, на тему **"Упоредна анализа узрока и последица етносепаратистичких конфликта у Северној Ирској и Шпанији"**.

Био је запослен у Општини Будва од 1987. до 1992. године, а од тада до данас је приватни предузетник.

Ожењен је и има двоје деце.

Знање језика

Говори руски и служи се енглеским језиком.

Објављени радови:

Кандидат је аутор неколико радова из области друштвених, посебно политичких наука и наука о безбедности, међу којима издвајамо:

- Сродности и разлике сепаратистичког тероризма у Шпанији и Северној Ирској, *НБП*, бр. 3//2016
- Does Extremism Matter in Europe?, *Science and Society*, Nr. 2/2016 Београд, ISSN 2335 - 0792
- Impact on the Crisis on the Development: World Trends, Zbornik radova sa naučnog skupa „Ukrajine – Montenegro: Economic Transformation and Prospects for the International Cooperation“, Donetsk National University, Ministry of Education of Ukraine, University of Montenegro, 2014,
- Tourism Sector in European Union, Zbornik radova sa naučnog skupa „Ukrajine – Montenegro: Economic Transformation and Prospects for the International Cooperation“, Donetsk National University, Ministry of Education of Ukraine, University of Montenegro, 2014,
- *Етнички проблем у Баскији и Северној Ирској*, Београд, „Наука и друштво“, 2014. (стр 176)
- Adaptation of the Backbone Enterprises of Industrial Region to Requirements of the Concept of the Sustainable Development, Zbornik radova sa naučnog skupa „Ukrajine – Montenegro: Economic Transformation and Prospects for the International Cooperation“, Donetsk National University, Ministry of Education of Ukraine, University of Montenegro, 2014

Мр Светислав Лутовац је, како се види из његове биографије, током свог школовања и рада био у прилици да стекне потребна знања из политичких наука, безбедности и делатности међународних организација, што му је, поред обављања веома сложених послова, било од велике помоћи приликом израде докторске дисертације.

Комисија констатује да кандидат испуњава све Законом о универзитету и статутом Факултета за политичке науке предвиђене услове за одбрану докторске тезе на Факултету за политичке науке.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата мр Светислава Лутовца, на тему „Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку”, износи по обиму 234 стране од чега шест заузима списак литературе.

Поред увода, дисертација садржи још четири поглавља и закључна разматрања. Поглавља су: „Промислања о савременој држави“, „Процес глобализације“, „Облици угрожавања савремене државе у 21. веку“ и „Улога савремене државе у процесу глобализације“, која су подељена на више тематских целина.

Докторска дисертација мр Светислава Лутовца представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Текст дисертације обogaћен је неопходном ваљаном аргументацијом. Основна полазишта заснована су на обимној литератури, а у раду се кандидат позива и упућује на разноврсне и бројне изворе. Приликом израде докторске дисертације, кандидат је користио монографије, научне и стручне радове великог броја домаћих и страних аутора, затим резолуције, стратегије, законе, извештаје, програме као и друга правна аката међународних организација која се односе на предмет истраживања.

Увидом у евиденцију Факултета за политичке науке и Универзитетске библиотеке утврђено је да до сада у нас није брањена докторска дисертација под тим насловом.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације мр Светислава Лутовца односи се на одређење улоге савремене државе у процесу глобализације. Кандидат указује на проблеме у дисертацији који се односе на дефинисање и бројне класификације савремене државе у политичким наукама. Друга група проблема обухвата појмовно одређење глобализације у политичким наукама. И последње, савремене државе суочавају се са различитим облицима угрожавања, односно безбедносним изазовима у условима све већег степена глобализације као што су тероризам, организовани криминал, еколошке претње, и друго.

Сходно томе, кандидат у оквиру предмета дисертације указује на различита схватања државе и процеса глобализације, истичући она схватања према којима се држава одређује као субјект међународних односа, правно лице са сталним становништвом, јасно дефинисаном територијом и влашћу способном да реализује суверенитет.

Научни циљеви овог истраживања обухватају научну дескрипцију и научно објашњење улоге савремене државе у процесу глобализације. У постојећој политиколошкој литератури нисмо до сада нашли ниједно целовито дело које би проучавало различите облике угрожавања савремене државе у процесу глобализације, укључујући и изазове и претње попут тероризма, организованог криминала и других облика насиља, еколошких претњи, и др.

Остварени друштвени циљеви овог рада су верификација и унапређење постојећих, као и примена нових сазнања о облицима угрожавања савремене државе и националних вредности. Такође, у друштвене циљеве убрајају се и проучавање улоге савремене државе у процесу глобализације у 21. веку, поред многобројних недржавних актера.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидат је дефинисао општу, и четири посебне хипотезе.

Општа хипотеза

У процесу глобализације улога савремене државе је знатно другачија, али многе од њих ипак остварују очување и заштиту националних вредности од различитих облика угрожавања.

Овако постављена генерална хипотеза подразумевала је следеће битне *посебне хипотезе*:

- У условима глобализације, са све већим степеном међузависности, поред држава, активно учествују и појединици и невладине организације и друштвени покрети на међународној сцени.

- Већина савремених држава суочава се са бројним изазовима и претњама попут тероризма, организованог криминала, глобалних миграција, на које не могу самостално да одговоре, те је неопходна већа сарадња међу државама.

- Савремена држава има значајну улогу у остваривању власти, али и једнакости, равноправности као и владавине права.

- И данас, у процесу глобализације, значајна је улога савремене државе ради очување мира, слободе и националних вредности.

Комисија констатује да је кандидат мр Светислав Лутовац у својој докторској дисертацији научно потврдио све изведене посебне хипотезе и тиме створио научне услове за потврду генералне хипотезе, што указује на исправан научни и истраживачки приступ.

4. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација садржи поред увода, закључка и литературе још четири поглавља.

Први (уводни) део обухвата формулацију проблема истраживања, предмет и циљ дисертације, хипотетички оквир, методе које су примењене, као и очекивани резултати и научни допринос.

Други део „Промисљања о савременој држави“, чини садржај подељен на четири целине.

У првој целини, насловљеној „Појмовне одредбе савремене државе“, кандидат указује на проблеме дефинисања појма државе, и даје критички приказ неколико битних дефиниција као и одређивање овог појма. Осим тога, кандидат разматра различита схватања о држави. Прво разматра схватање које заступају заговорници глобализације према коме је држава на почетку 21. века само један од субјеката на међународној сцени где учествују и појединци, али и неколико десетина хиљада невладиних организација и других учесника. У оквиру другог схватања, кандидат критички разматра дефиниције државе С. Јовановића, Р. Лукића, Ч. Кеглија, С. Аврамов и других, према којима је држава правно лице са сталним становништвом, јасно дефинисаном територијом и влашћу способном да реализује суверенитет. Кандидат у овом делу рада разматра различите моделе опстанка савремене државе, као што су управљачки, војни, економски и мешовити, наводећи при том адекватне примере савремених држава и за одређен модел њихове битне особине.

Друга целина, „Класификације савремених држава“, такође је у пропедеутичкој функцији развијања дисертације будући да у њој кандидат указује на различите стандардне класификационе критеријуме као што су становништво, територија, војна или економска моћ, облик владавине, и др. У овом делу рада кандидат веома умесно анализира као илустративне и ставове Н. Макијавелија о облицима владавине. Осим тога, он у овом делу проучава индикаторе према којима се неке државе одређују као стабилне, мање стабилне или нестабилне, полазећи од класификације у познатом међународном часопису *Форин полиси* и његовом годишњем *Индексу нестабилних држава*. Такође, у овом делу дисертације, кандидат разликује савремене стабилне од других модерних држава, наводећи њихове битне особине.

У посебним деловима, кандидат разликује државе према критеријуму облика политичког режима на демократије, аутократије и тоталитарне државе, разматрајући адекватне примере таквих савремених држава.

Трећа целина, насловљена „Карактеристике савремене државе“, садржи ауторову аргументацију за став да иако се изучавају модели савремене државе као и карактеристике савремене државе пре свега као производи политичке и правне теорије, они у домену како своје форме тако и садржине ипак често зависе од конкретних

активности државне администрације или запослених у државним органима, односно државним управама, јер су управо они лице и наличје државе. Кандидат аргументовано наводи да је битна карактеристика савремене државе и класификациони систем државних службеника, пре свега, систем руководећих радних места, па и цео комплекс одлучивања, управљања и руковођења, као и правног положаја руководећих и извршилачких кадрова.

У овом делу рада кандидат утврђује да савремена држава треба да има слободу да у својим границама у којима се поштују општа међународна права дође до остваривања квалитетнијег живота и суверенитета као и до остваривања права на самозаштиту и самоодбрану. Он томе додаје и трајни суверенитет над природним богатствима, право закључивање међународних уговора, и друго.

Четврта целина је насловљена „*Улога невладиних организација у савременој држави*“. У овом делу дисертације кандидат Лутовац критички разматра дефиниције невладиних организација и њихове улоге у процесу глобализације. Кандидат сматра да су у почетку невладине организације биле фокусиране углавном на пружање помоћи и побољшање квалитета живота становништва или неког угроженог подручја државе услед природних непогода, и др. Према њему, директан контакт се углавном односио на дистрибуцију и поделу хране, изградњу привремених и трајних склоништа као и пружање здравствене помоћи и неге, а у међувремену, те активности су проширене на изградњу разноврсних локалних капацитета заједнице, а потом и на друга поља.

Мр Лутовац сматра да невладине организације данас имају веома важну улогу у процесу глобализације, не само у унапређивању сваковрсне сарадње на локалном нивоу, већ да такође, невладине организације могу имати значајну улогу у свакој сфери савремене државе, јер веома прилежно учествују у развоју демократизације, што се посебно односи на питања која се односе на националне мањине, заштиту животне средине или локалног развоја.

Трећи део „Процес глобализације“, чини садржај који је подељен у две целине.

У *првој*, насловљеној „*Појмовно одређење глобализације*“, кандидат даје критички приказ релевантних дефиниција глобализације Смита и Бејлиса, Мирослава Печујлића, Џозефа Наја, Дагласа Хелда и других. У овом делу рада, кандидат је разматрао позитивне и негативне карактеристике глобализације. Он као позитивно

наводи да је процес глобализације допринео побољшању и поштовању вредности на којима почивају политика, право и слободе. Посебан сегмент оваквог става односи се на питање владавине права.

Друга целина, „Различити аспекти процеса глобализације“, подељена је у пет поглавља у којима се разматрају посебни аспекти глобализације.

Прво поглавље посвећено је *„Политичким и друштвеним аспектима глобализације“*, Кандидат мр Светислав Лутовац сматра да промене које се дешавају у глобалном свету, а пре свих у савременим државама, постају неизбежне, а да се најзначајније промене у глобализацијском процесу односе на аспект друштвеног, политичког и економског кретања у свету.

Према кандидату, политичка глобализација подразумева разноврсност и противуречност, и то не само политика него и политичких односа унутар савремене државе, као и у области међународних односа. Кандидат сматра да политички аспект процеса глобализације са једне стране покушава да предвиди развој друштва и савремене државе, а са друге стране покушава да пронађе нове путеве за демократске дијалоге и наравно за процес комплементарности у свим сферама друштва. Такође, сматра кандидат, процес глобализације са политичког аспекта може настојати, посебно у савременој држави, да одржи све важне политичке функције које су и до сада биле у циљу одржавања мира.

Кандидат дефинише у *другом поглављу*, насловљеном *„Технолошке аспекте глобализације“*, технолошке аспекте глобализације тако да под тим подразумева сва истраживања, инвестиције и продукте савремених техничких решења и информационе технологије који су имали пресудан утицај на сам процес глобализације. Он сматра да је развој технологије, а посебно утицај информационих система у великој мери допринео процесу глобализације.

Кандидат Лутовац такође сматра да 21. век представља век информационе и комуникационе технологије, будући да напредак и развој информационих и комуникационих технологија није утицао само на процес глобализације, него и на промену читавог света. У позитивне аспекте, кандидат наводи и то да је напредак у развоју комуникационих технологија значајно допринео повезивању људи, преносу информација и што је омогућио истовремен приступ на више локација у свету што је за друштво имало и прогресију у развоју нових пословних и технолошких процеса. Брзина преноса информација је истовремено и мењала свест људи, модернизовала

начин и моделе размишљања као и начин комуникације са људима.

Према кандидату, савремена држава у процесу глобализације мора што више користити савремена комуникациона средства и најновија технолошка достигнућа како би се одбранила од евентуалних свргавања демократски изабраних режима, односно угрожавања политичког система и уопште изазивања било какве врсте немира.

Треће поглавље односи се на „*Економске аспекте глобализације*“, а кандидат у њему сматра да се овај процес не може зауставити, јер се свакодневно јављају нове потребе, нове идеје и нови реални захтеви за економским развојем и напретком посебно у сфери продаје, понуде и кретања информација, технологија, капитала и, на крају, и кретања људи.

Кандидат истиче да економски аспект процеса глобализације у својој основи подразумева општу либерализацију капитала, општу либерализацију кретања понуде и тражње, општу либерализацију трговинских токова у области производње, и друго. Управо је општа либерализација у области производње, посебно у земљама као што су Кина, Индија или друге земље азијског континента, омогућила је да те земље постану лидери у понуди производње која је конкурентна на светском тржишту.

У четвртој поглављу, насловљеном „*Еколошки аспекти глобализације*“, аутор проучава промене различитих еколошких чиниоца, као што су климатске промене, глобално отопљавање, оскудице водних и других ресурса, итд. Он сматра да укључивање читавог света на спречавању климатских промена јесте један глобални пројекат и да има све атрибуте глобализације.

Кандидат аргументовано упозорава на одређене последице евентуалног неангажовања неких савремених држава у том пројекту као што су еколошке катастрофе, недоступност питке воде и загађење водних ресурса, и друго.

У последњем, петом поглављу, насловљеном „*Глобализација у области културе и медија*“, Светислав Лутовац разматра појам културе и културне разлике које постоје у процесу глобализације. Кандидат указује на ставове Семјуела Хантингтона према коме су језик и религија главни елементи било које културе или цивилизације. У овом делу рада кандидат разматра различита значења термина културна глобализација, културни империјализам и тзв. глокализација. Кандидат с правом наводи да се културна глобализација огледа у глобалним стилевима живота који се могу видети на свим континентима. Осим тога, он указује и на ставове

одређених теоретичара који сматрају да би се овај процес могао назвати и културни империјализам, јер се глобалне вредности креирају у развијеном тј. западном делу света, а затим се намећу као стандард остатку света. Приликом усвајања тих глобалних вредности, под утицајем културе, често долази до потискивања локалних вредности, традиција, језика и обичаја. Кандидат при том указује и на друга схватања, пре свега на она у којима заговорници глобализације сматрају да не долази до културног универзализма, већ до тзв. глокализације. Он у те сврхе анализира шире прихваћену дефиницију тзв. глокализације, према којој сваки део нове глобалне културе добија и нову локалну вредност код људи који га усвоје, те тако настају и нове глобалне и нове локалне вредности.

Четврти део, „Облици угрожавања савремене државе у 21. веку“, има четири целине. Кандидат сматра да у процесима који се дешавају у савременој држави долази до немира, сукоба и опасности са применом силе и разних облика насиља, који доводе у питање основе хуманизма. Стога је по њему кључни проблем савременог демократског друштва како одржати ниво пропорционалности између слободе и безбедности у 21. веку.

Кандидат се пита на почетку овог дела рада да ли ће државе, као основни субјект међународног права, опстати или ће уступити место недржавним актерима у процесу глобализације. Такође, Светислав Лутовац разматрајући облике угрожавања безбедности, у овом делу рада пореди тероризам и угрожену еколошку безбедност на основу критеријума као што су средства за напад, циљ, број могућих људских жртава и материјалне штете, и др.

Прва целина је насловљена *„Демографски изазови – глобалне миграције“*. Кандидат у њој на основу рецентне грађе сматра да се процес глобализације може одредити као процес све интензивнијег кретања и повезивања људи и њихових делатности на глобалном или светском нивоу. Такође, он на овом месту поставља питање да ли се такво повезивање људи, култура и држава може одразити и на културни стил живота односно на друштвени однос који ће владати у светској заједници и нуди рационалан истраживачки одговор да свакодневни, намерни или ненамерни сусрети различитих култура дају нову шансу за већу друштвену солидарност, развој космополитске свести и, наравно, омогућавају посебност у превазилажењу локалних различитости. Сходно томе, он сматра да свака миграција у

процесу глобализације јесте изазов али и културно плодан процес, и уједно разматра да ли се могу у потпуности испоштовати универзална права и слободе људи да се одреде у којој држави желе да бораве и живе, или ће се пак све више тежити томе да се уводе рестриктивне зоне, визе или друге различите баријере које на нехуман начин врше селекцију људи који притиснути сваковрсним невољама морају из једног подручја емигрирати у друго подручје света.

У овом делу рада, кандидат разматра и појаву савремене мигрантске кризе, као и гета и енклава која је својствена пре свега земљама у транзицији. Он сматра да су велике миграције, попут ове из афричких или земаља Блиског Истока покренуле и друга питања која се тичу савремене државе, а то су захтеви за проширење држављанства и уопште преиспитивање стварно достигнутог нивоа демократије у односу на прокламовани.

У другој целини, насловљеној „*Међународни организовани криминал*“, мр Светислав Лутовац сматра да процес глобализације представља изазов и за савремене државе и за међународни организовани криминал. Према кандидату, овај процес поред предности које сам по себи доноси, ствара нове могућности за продубљени порок нове друштвене заједнице која ће у процесу глобализације егзистирати, а истовремено представља нови изазов за службе безбедности, а посебно за такве службе које ће се у својој надлежности и опису послова бавити спречавањем, сузбијањем или борбом против међународних криминалних активности. Кандидат критички разматра дефиниције међународног организованог криминала и закључује да је то зацело свака криминална активност која се дешава на територији најмање две државе, било то да су суседне или физички одвојене државе.

Кандидат упозорава да ће међународно организовани криминал у процесу глобализације бити такође организован на глобалном нивоу. То значи да ће криминалне групе сиугрно користити софистицирана средства, најсавременије методе и технике, као и техничка достигнућа како би што успешније остварили своје циљеве, односно, криминалне активности. Он сматра да ће све ово захтевати и додатно оптерећење професионалних служби безбедности и оспособљених и опремљених састава и јединица полиције за откривање, хватање, хапшење и уопште елиминисање међународних организованих криминалних група које делују на територији једне или више држава.

Кандидат Лутовац предлаже да се међународни високотехнолошки криминал првенствено спречава превентивним радом, који захтева веома прецизна и конкретна упутства, задужења, делокруг надлежности као и врхунску стручност службе у области информационо-технолошког развоја.

Трећа целина је насловљена „*Међународни тероризам*“, а кандидат на самом почетку овог дела рада указује на неколико релевантних дефиниција тероризма, али уз напомену да ће се у дисертацији претежно проучавати међународни тероризам као облик угрожавања савремене државе. Аутор сматра да у процесу глобализације међу облицима угрожавања савремене државе у 21. веку, значајно место заузима управо тероризам, односно терористичке организације и терористичке акције.

Кандидат сматра да тзв. специјални рат који је некад био инструмент обавештајних служби данас представља највиши степен терористичког начина организовања. Према њему, начин извођења терористичких акција по принципу специјалног рата увелико одређује и приступ борби који савремене државе треба да имају према терористичким организацијама, терористичким групама, у крајњем према глобалној терористичкој мрежи и према свим њеним огранцима.

Четврта целина под називом „*Други облици политичког насиља – протести, сукоби, преврати*“, кандидат сматра да је политичко насиље једно од најраспрострањенијих врста насиља у 21. веку.

Светислав Лутовац сматра да су, осим материјално-економских основа који чине саставни део социјалног или почетак политичког насиља, за његов настанак и трајање битне и идеолошка и верска основа. Према њему, у последње време, посебно након „арапског пролећа“, мигрантске кризе, као и након економске кризе, велики утицај на дешавања у свету, а посебно у терористичким акцијама, има верски моменат који је употребљен, односно злоупотребљен првенствено од стране неких радикалних муслиманских покрета и екстремистичких организација.

Кандидат у овом делу рада наводи и друге облике политичког насиља као што су политички притисци, претња силом, политичка убиства, атентати, разноврсни напади, диверзије, као и нереди, немири, устанци и побуне.

Према кандидату, нереди, немири и демонстрације могу настати и у савременим демократским државама, али они у својој суштини, упозоравају и често и наговештавају промене.

Пети део „Улога савремене државе у процесу глобализације“ има четири целине. Кандидат сматра да савремена држава може имати веома значајну улогу у процесу глобализације ако се избори са два своја кључна проблема, а то су државни интереси атавистички схваћени као национални и економски. Према њему, то су кључна питања која савремена држава мора начелно да реши како би могла да функционише у процесу глобализације.

Кандидат оправдано сматра да се данас дешавају веома велике и турбулентне промене, не само у Европи него и у свету, јер је после економске кризе настала велика мигрантска криза којој се не види јасно крај, као и да се догодио референдум у Великој Британији којим је одлучено о њеном изласку из Европске уније. Према кандидату, у погледу националних и економских интереса стоји чињеница да скоро да нема земље у свету која би се тога одрекла. Осим тога, бити први међу једнакима јесте позиција коју тежи да постигне свака иоле значајнија савремена држава у процесу глобализације. Међутим, упозорава кандидат, однос анага није нити ће бити ускоро такав да омогућава слабијим испуњење њихових планове већ иде на руку јачим.

Кандидат Лутовац сматра да је у процесу глобализације дошло до преплитања националних и економских интереса савремене државе у бројним срединама. У овом делу рада, он у те сврхе проучава приходе којима се обезбеђује буџет (средства од пореза, приходи од такси и разних накнада за услуге, приходи од приватних предузетника, итд.), и разматра неколико модела повећања државног као „националног“ буџета.

Прва целина је насловљена **„Остваривање државне власти“**. Кандидат у њој критички разматра релевантне дефиниције политике наших водећих теоретичара као што су то Најдан Пашић, Радослав Ратковић, Јован Марјановић, Славомир Милосављевић, и други.

Проучавајући наведене дефиниције кандидат дефинише политику као историјски друштвени процес управљања општим интересима организованог и цивилизованог друштва с ослонцем на друштвену и политичку моћ – укључујући и силу. Ову дефиницију детаљно образлаже, разматрајући политику као процес и систем, и значајну важност даје субјектима и циљевима.

У посебном поглављу аутор сматра да је политика процес стварања, али и промене одређених друштвених поредака. Он сматра да је истовремено, политика

сложен систем који се са развојем људског друштва све више унапређује.

У поглављу под називом „*Политички односи, субјекти и актери*“, кандидат сматра да су политички односи у свакој савременој држави само посебна, иако врло значајна врста друштвених односа. Аутор наводи да све савремене државе настоје да у тим друштвеним односима заштите и остваре своје интересе, у којима средишњу улогу има власт.

Разматрајући у посебном поглављу „*Политичке циљеве*“ аутор сматра да је неопходно те циљеве у процесу глобализације схватити као артикулацију смислено одређиваних општих интереса који се могу остварити применом одређених метода и средстава, уз одређено ангажовање субјеката, у постојећим условима и у току њихових промена. Даље, кандидат разматра различите циљеве као што су историјски, стратешки, тактички, оперативни и други у савременим државама.

У последњем поглављу, аутор проучава схватања о политици Слободана Јовановића, где утврђује исправност става да политика не може бити произвољна, већ је управљање општих интереса, али да су за то потребна одговарајућа знања и вештине, као и да политика захтева одређено морално и одговорно понашање, итд.

Друга целина је насловљена „*Очување мира и националних вредности државе*“. Кандидат у њој наводи своје схватање државе као специфичног облика управљања конкретним друштвом у коме један део тог друштва, као довољно моћна и способна група да преузима власт, управља интересима тог друштва.

У овом делу рада, кандидат је разматрао проблеме суверенитета, јер то сматра стварним репрезентом имања власти, који при том може бити угрожен и измењен на много начина и у разним областима друштвеног живота. Према аутору, суверенитет је способност владајуће структуре да усвоји одређена правила понашања и да разним методама, укључујући легалну претњу или примену силе и насиља, обезбеди примену тих правила у пракси. Светислав Лутовац истиче да је држава, поред осталог, организација са монополном физичког насиља кога у одређеној мери увек и користи.

У овом делу рада, кандидат је проучавао битне одредбе државе, као што су степен развоја стварне демократије, достигнућа у области људских слобода и права, степен изграђености материјалне основе за квалитетан живот становништва, као и развој науке, образовања, културе, и друго.

Трећа целина овог дела рада носи наслов „*Заштита права и слобода грађана*“, а у њој кандидат критички разматра питање слободе, са посебни освртом на схватања Фарида Закарије. У овом делу рада кандидат предлаже начине да се неки проблеми превазиђу, као што су демократско доношење одлука, поновна изградња и развој политичких институција и грађанских удружења, и др.

Светислав Лутовац сматра да је савремена држава пре свега демократска држава са грађанима који ту власт, у принципу, бирају и смењују. Према кандидату, савремену државу карактерише стабилан друштвено-економски и политичко-правни систем, демократски прихваћен унутар те државе и међународно признат.

Осим тога, битно обележје савремене државе је по њему и сувереност народа, као и развијен правни систем, са уставом и законима, према којима су, у начелу, једнако одговорни и носиоци – вршиоци власти као и сви грађани. Такође, битно обележје савремене државе је доследна примена људских слобода и права.

Кандидат упозорава да унутар државе и њеног права у представничкој демократији постоје више друштвених основа неједнакости и неправедности. Прва се испољава кроз улоге у креирању доношења права. Према мр Лутовцу, једна релативно уска група из владајуће структуре прописује регулативне акте, односно обавезност понашања. Чињеница је да у савременим демократским државама парламент доноси Устав, законе, и друге правне акте, гласањем о предлозима овлашћених подносилаца предлога већином гласова народних посланика (јавним или тајним), што по кандидату стално отвара старо, вероватно и вечно питање о непосредној и посредној демократији.

У *четвртој* и последњој *целини* овог дела рада, кандидат је проучавао „*Политичке препреке у остваривању замисли о владавини права у савременим државама*“, где сматра да је држава творевина политике, а право је њен инструмент, док је власт политичка реалност настала победом одређене политичке структуре. Кандидат истиче да у основи свих препрека у остваривању владавине права, у ствари, стоји несразмера између потреба и интереса људи (као појединаца, заједница, група, организација) и могућности њиховог задовољавања. Он упозорава да је то истовремено извор њихових конфликта, али и удруживања и заједништва и решавања конфликта. Сходно томе, то је и извор потребе друштва за државом и правом, закључује кандидат.

У посебном поглаљу кандидат проучава „*Остваривање једнакости и*

равноправности и владавине права“. Кандидат у ту сврху разматра различите облике држава, од феудалне, грађанске државе и права до савремене државе. У овом делу рада кандидат зарад остваривања једнакости и равноправности и владавине права наводи као кључне циљеве који су дати у Повељи ОУН као што су одржавање светског мира и безбедности, рад на уређењу и решавању међународних спорова мирним путем, и други.

У другом поглављу **„Улога и функције права у савременој држави“**, мр Лутовац сматра да је право систематизован смислени скуп применљивих норми понашања људи и њихових група, заједница и организација, а као последица остваривања политике, увек има један битан циљ који је у основи подударан са циљем и сврхом државе.

Према кандидату, основна улога права је да артикулише и обезбеди остваривање општедруштвених интереса, интереса посебних друштвених група, заједница и појединаца тиме што ће прописати шта је забрањено, а шта је дозвољено. Сходно томе, државно право своје норме исказује као повезане целине диспозиције и санкције, а њихово испуњење обезбеђује, у крајњем, применом монополисаног физичког насиља државе као легалног и легитимног.

У овом делу рада кандидат проучава однос права и правде. Разматрајући различита схватања правде, аутор сматра да ако таквом схватању правде додамо и укљученост правде у норме и праксу права извршавања норми, вероватно је да смо потврдили да правда усавршава право, а да право развија правду. Према аутору, процедура примене права захтева стално преиспитивање праведности права али и својства правде у друштвеном развоју.

У **трећем поглављу „Битна својства савременог права“**, аутор сматра да са становишта развоја и карактеристика права можемо констатовати интензивно јачање међународног права и његове све већа правне снаге над државним правом; већина постојећих држава у основи свог правног система има устав као свој највиши правни акт; евидентна је тенденција ширења слобода и права личности у међународном и државном праву, и друго.

Међутим, Светислав Лутовац упозорава да је све интензивније ширење права на све области и умножавање правних прописа, с циљем заштите грађана, довело до претње његовог стварног угрожавања, његових слобода и приватности, али и његових могућности да на те законе утиче или да их само извршава.

На крају овог поглавља аутор дефинише владавину права као замисао и тежњу слободног и прогресивног друштва о државно-правном поретку заснованом на друштвеној правди, који афирмише грађанина као активног актера власти у оквирима представничког система демократије, рачунајући са разумношћу грађана, растом њихове слободе и достојанства и способношћу државно – правног система, да стално побољшава услове за жељени прогрес.

Закључна разматрања представљају сумирање резултата до којих се дошло током истраживања као и поновно разматрање и потврђивање на почетку постављених хипотеза.

5. Методе које су примењене у истраживању

Битне карактеристике овог теоријског истраживања захтевале су примену следећих метода:

Од основних научних метода примењене су све основне аналитичко-синтетичке методе (методе анализе и синтезе, индукције и дедукције, до апстракције и конкретизације, као и генерализације и специјализације).

Што се тиче општенаучних метода у овом раду, коришћене су хипотетичко-дедуктивна метода, статистичка, и метода моделовања.

Од метода за прикупљање и обраду података највећу улогу имала је анализа садржаја докумената, претежно квалитативна.

Извори података обухватају изворну документацију и релевантну политиколошку литературу.

6. Очекивани резултати и научни допринос

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провере постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији.

Кандидат је добро изабраним методичким поступцима и њиховим умешним коришћењем у својим истраживањима успео да аргументовано покаже научну оправданост свог истраживања која се испољава у верификацији постојећих научних сазнања о угрожавању савремене државе у процесу глобализације у 21. веку. Друштвена оправданост је, генерално гледано, постигнута већ испуњењем захтева научне оправданости. Непосредна друштвена оправданост у овом конкретном случају дата је и у доприносу разјашњавања неких актуелних питања политичке праксе, а која се тичу могућих праваца развоја и имплементације неизоставних решења кроз глобалне интернационалне интеграције као и нових облика политичког понашања и организовања.

Кандидат је у свом раду користио адекватне појмове и категорије који су омогућили аналитичку обраду предмета истраживања, и користећи савремен приступ проблему истраживања дао систематски преглед свих елемената и кључних момената који се тичу угрожавања савремене државе у процесу глобализације у 21. веку, чиме је извршио помак у политичкој науци.

Научни допринос теме заснива се на следећем. Прво, ова тема није обрађивана у нашој и, нама познатој, светској научној литератури у облику јединственог научног дела, те је ова докторска дисертација потпуно оригинална. Друго, научни допринос се огледа и на научном циљу и значају обраде теме. Њен циљ – научно објашњење, нуди резултанту вишедисциплинарног домашаја – из домена политичких наука, безбедности, и правног аспекта међународних односа услед повезаности и међусобној условљености њиховог разматрања у изради ове докторске дисертације.

Друштвени допринос огледа се у унапређивању институционалних капацитета савремене државе, затим кадрова и материјалних ресурса, ради што успешнијег одговора на све веће изазове у времену глобализације, од избегличке кризе до тероризма. Посебно, то подразумева јачање сарадње на међународном нивоу, пре свега, преко међувладиних организација.

На основу изведеног истраживања, може се тврдити да је кандидат показао смисао за научно-истраживачки рад на задатој актуелној теми, чија је истраживачка

обрада научно потребна и друштвено оправдана, и што је у складу са до сада показаним научним интересовањем, способностима кандидата и његовим професионалним опредељењем.

У својој докторској дисертацији на тему „Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку” мр Лутовац Свето је остварио низ следећих научних доприноса:

- Изабрао је тему која је веома актуелна.
- Овакав темељан приступ реализацији предмета истраживања указује на вредан научни допринос доктората мр Светислава Лутовца у сфери политичких наука.
- Структура садржаја дисертације поштује принципе општости и конкретизације истраживања и начела прецизности, реалности и ограничења. Она омогућава свођење предмета истраживања у научно прихватљиве оквире за спознају и детерминацију појава, и приказ резултата истраживања.
- Комисија констатује да су као научни циљеви, научно објашњење и научна дескрипција угрожавања савремене државе у процесу глобализације, сасвим постигнути у оквиру докторске дисертације кандидата, као и да је остварен и друштвени циљ његовог истраживања који се огледа у доприносу решавања друштвених проблема.
- Посматрано са научног становишта треба истаћи да је од посебног значаја и то што ће нова сазнања која се односе на предмет истраживања омогућити даље континуирано истраживање ове проблематике, што, имајући у виду како динамика међународних, друштвених и правних кретања утиче на положај држава и међународних организација, има посебну вредност у борби против тероризма, у сузбијању међународног организованог криминала, као и других облика угрожавања савремене државе.
- Приложена литература дала је веома добру грађу за израду докторске дисертације. Приложени списак литературе доприноси уверењу Комисије да је кандидат имао у

свом раду уз богате документационе изворе и добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи референтном домаћом и страном литературом, другим документима, као и избор релевантних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној и модерној методолошкој усмерености кандидата.

- Велики број умесних фуснота у докторској дисертацији кандидата доприносе квалитету и научној валидности овог рада.

- Рад је писан једноставно, разумљиво, лаким стилем и језиком, са несумњиво солидним познавањем теорије и праксе од стране кандидата.

Докторска дисертација кандидата мр Светислава Лутовца обрађује научно значајну и сложену стварност, а постигнути резултати истраживања представљају изузетан допринос, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

Анализом и критичком оценом докторске дисертације Комисија закључује да је дисертација мр Светислава Лутовца написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

7. Предлог Комисије

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата мр Светислава Лутовца, под насловом „Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку” представља самостално научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата мр Светислава Лутовца под насловом „**Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку**” и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације мр Светислава Лутовца, под насловом „Угрожавање савремене државе у процесу глобализације у 21. веку” и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид научној јавности оцењена докторска дисертација мр Светислава Лутовца и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

12. 08. 2016.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Миленко Крећа

Проф. др Драган Симеуновић

Доц. др Ивана Дамњановић